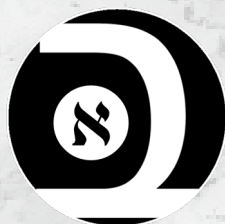

שזיתתי ה' לנגדי תמיד

פורים הפרכת הצורה לישועה

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 ישראל | 605.313.6660 USA

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:
03-5480529

לאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 718-521-5231

ומקיישים: כוכבית [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] - 37453706
סולמית [#]

לקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום במערכת הטלפונית:

מרכז הצדקה

ישראל: 1-800-28-28-28

USA +972-2-5025580

יש לציין מספר קרן:

בלבכי משכן אבנה - 4387

© כל הזכויות שמורות
מספר ישיר לשמיעת
השיעורים בקול הלשון:
073-295-1245 ישראל
USA 605.313.6660

תוכן

- א. עבודת חג הפורים מתחילה בתענית אסתר ד
- ב. המועדים שמדברי סופרים ה
- ג. גאולת ישראל נחסרה גאולת דתן ואבירים ה
- ד. כח גזרתו של המן מכח דתן ואבירים שהותירו מן למחרת ו
- ה. דתן ואבירים יוצרים מציאות של פירוד בתוך בני ישראל ז
- ו. נקודת הישועה מתחילה ממקום הצרה ח
- ז. גדר החילוק שבין גאולת מצרים לישועת פורים ח
- ח. ענין ישועת פורים - הגילוי לעין כל, שהצרה עצמה גאולה היא! ט
- ט. קבלת התורה בפורים היא קבלה מכאן ולמפרע ט
- י. ביאור מה שיום כיפורים כפורים ט
- יא. ישועת פורים משייכת את ישראל לאכילת עץ החיים למפרע י
- יב. עניין הששון שבפורים יא
- יג. בפורים מתגלה שאין כלל מציאות רע. יא
- יד. ביאור מה שפורים אינו בטל לעתיד לבוא - משתה ושמחה. יב
- טו. תיקון מששת ימי בראשית. יב
- טז. התיקון הוא לשוב למקום שמעולם לא היה בו חטא. יג

פורים - הפיכת הצרה לישועה

מזכירים את השיעבוד, וכגון שבפסח אוכלים מרור על קושי השעבוד, ולא רק במרור אלא אף במצה אחד מטעמי אכילתה הוא זכר למה שאכלו במצרים מפאת דוחקם, כלומר קושי וגלות. אך זהו רק להעמיד את הגאולה, לדעת את הצרה ממנה נגאלו ישראל [ובערב פסח יש בקרבת קורבן והוא ענין של גאולה ולא של גלות. והוא עצמו בחי' יר"ט]. אך פורים, יסודו ועיקרו של החג, הוא באופן שמתחיל ב"ג אדר, תענית אסתר. זכר לתענית שהתענו אסתר ונערותיה וכל ישראל על רעת הגזירה. ומתוך כך באים לשמחת החג.

והרי שלומדים אנו מתוך כך את עניינו ומהותו של פורים, שאין עיקר עבודת היום - לקבוע בליבנו את השמחה שבישועת היום והנס שהיה לישראל. אלא בהיפך ממש דווקא במה שהמבוכה שהייתה בתחילה נהפכה לצהלה ושמחה. שזהו עניין מה שנאמר במגילה (אסתר ט' א') 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים וגו''. שהגדרת השמחה היא מה שנהפכה המבוכה לשמחה. לעומת פסח שרק צריך להזכיר ממה נגאלנו. אך אין יסוד השמחה על מה שהיה מעיקרא. [כלומר אינו רק שמחה על הגאולה, אלא המהפך דייקא מנקודת הצרה לשמחה הגדולה, משא"כ בפסח כו'].

ובשביל להכנס לשמחה כראוי יש לנו להתבונן במהות המבוכה שהייתה אז, ומתוך כך נבוא להבין מה שנהפך לצהלה ושמחה. ובעזרת ה' יהיו הדברים קרובים אלינו כל אחד כפי השגתו. ונדגיש - הכל כאן לא רק רעיוני אלא ממש מדינא, ולכן יש את תענית אסתר בערב הפורים.

בדין קריאת המגילה נאמר (מגילה ג.) שמבטלין תלמוד תורה לשמוע קריאת מגילה. וכך הוא ש'פעמים בטולה של תורה זהו האופן לקיימה', וכאמור 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' (תהילים קי"ט). נבוא בסע"ד להתבונן בנקודה השייכת לימים הללו, ובגילוי מתן תורה השייך לימים אלו, וכדברי הגמ' (שבת פח.) ד'הדר קיבלוה בימי אחשוורוש'.

א. עבודת חג הפורים מתחילה בתענית אסתר. כי עיקר המועד הוא - היפוך המבוכה לצהלה ושמחה

במגילה נאמר שבזמן שנגזרו הגזירות על ישראל 'והעיר שושן נבוכה' (אסתר ג' ט"ו), ולאחמ"כ, בזמן הישועה, נאמר 'והעיר שושן צהלה ושמחה' (אסתר ה' ט"ו). והרי לפנינו - שלעומת מה שהעיר שושן היתה נבוכה, התחלפה המבוכה לצהלה ושמחה.

וכשבאים לקיים את דברי הפורים האלו, אינו נוגע רק מה שלבסוף היתה ישועה, ומכך נהייתה צהלה ושמחה בעיר, אלא אנו צריכים להעמיד על ליבנו מה שקודם לכן - שהיתה מבוכה לעם ישראל. ועל שום כן אנו מתענים תענית אסתר סמוך לפורים. כלומר להתחיל את מהלך הפורים מנקודת הצרה והמבוכה, ומתוך כך אנו באים לחוג את ימי הפורים, שאז נהפכה הצרה לצהלה ושמחה.

ובכך שונה חג הפורים משאר המועדים שבתורה, [פסח שבועות וסוכות] שבהם מעיקר הדין נתקן החג זכר לגאולה לבד. בפסח - יציאת מצרים, שבועות - מתן תורה, ובסוכות - זכר לענני הכבוד. ואף שגם בחגים

הם בארץ' אמר כן 'לבני ישראל'. ואומנם רש"י פירש שכוונת הפסוק 'על בני ישראל', ולא שדיבר אליהם ממש. אך ישנו חידוש נפלא בדברי התרגום יונתן בן עוזיאל (שם), שאלו דתן ואבירים שלא יצאו ממצרים, ואליהם אמר פרעה שבני ישראל שיצאו הם במצב של מבוכה כעת. ומתבאר שישראל נחלקו לשלושה חלקים, שרוב בני ישראל מתו במכת חושך, ואילו רק 'חמושים' (שמות י"ג י"ח) עלו בני ישראל מארץ מצרים - בליל ט"ו. וכאן מתחדש שהיו שניים מבני ישראל שבליל ט"ו נשארו במצרים. ולאחמ"כ יצאו ביציאה נפרדת, כאשר פרעה יצא לרדוף אחרי בני ישראל.

ונראה את העומק שבדבר: אם כל בני ישראל היו יוצאים ממצרים בליל ט"ו, על ידי משה רבנו. לא היה עוד גלות לעולם. מחמת שהגאולה היא 'גאולה שלימה'. וכדברי חז"ל שגלות מצרים וגאולת מצרים הם שורש לד' גלויות שלאחריה (גלות בבל, מדי ופרס, יון, ואדום), והגאולה שלהם. ומאחר שהגאולה היתה חסירה, גאולת שאר הגלויות חסרה.

וכאמור מתבאר שחסרון הגאולה היה בשני פנים, מחד גיסא אלו ארבע החמישיות שמתו במכת חושך. ואלו הם הנשמות הזקוקות ליגאל בשאר גלויות, כיון שלא הגיעו לידי גאולה בגאולת מצרים. ולפיכך נגאלים תחת שיעבודים שלאחמ"כ. כעת נראה שכך היה בפורים: במה שאמור בקרא 'ליהודים הייתה אורה' (אסתר ח' ט"ז) {היפך המיתה במכת חושך}. אך מאידך גיסא, ישנם את דתן ואבירים, שאומנם יצאו ממצרים, אך לא בליל ט"ו, ועל ידי משה. אלא על ידי פרעה. ולאורך כל מסעות ישראל חלקו מקום לעצמם בתוך בני ישראל.

ב. המועדים שמדברי סופרים המהלך שלהם כאותו המהלך של המועדים שמדברי תורה. והוא - קבלת התורה

נקדים - ישנה מערכת מועדים של התורה, ואלו פסח שבועות וסוכות. וישנה מערכת של מועדים מדברי סופרים, ואלו הם חנוכה ופורים. ונראה שכשם שמערכת מועדי התורה, תכליתה קבלת התורה, שהתחילה מפסח, שיצאו ממצרים על מנת ש'תעבדון את האלוקים על ההר הזה' (שמות ג' י"ב), עד לשבועות שבו קיבלו את התורה. כך במערכת החגים מדברי סופרים, מתחדשת קבלת התורה על ידי הישועה. וזהו מה שמבואר בגמ' (שבת פח.). ד'הדר קיבלוה בימי אחשוורוש', שהיציאה היא על מנת לקבל את התורה. וזהו במה שנהפכה המבוכה לצהלה ושמחה. (ואף שאכתי עבדי אחשוורוש אנו, אבל כן יצאנו מגזירת המן - לקבלת התורה מחדש. ולקמן יבואר שבאופן של למפרע).

ולפיכך יש לנו להעמיק היכן מצינו את עניין המבוכה ביציאת מצרים. שהנה נאמר בפסוק 'ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר' (שמות י"ד ג). ופירש"י שהיו כלואים, על יד כך שמצד אחד היה ים ומצד שני היה חיל פרעה. ובעומק - זהו על אותו משקל של המבוכה של ישראל בזמן אחשוורוש, שהיתה גזירה להרוג את כל היהודים (כמו שבים סוף עמדו כל היהודים), ולא היה בידם לעשות דבר. ולפיכך היו נבוכים.

ג. גאולת ישראל נחסרה גאולת דתן ואבירים

והנה יש להתבונן, שמפורש בקרא שפרעה כשאמר ש'ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים

וכן הוא בסדר הישועה, שאסתר מזמינה את אחשוורוש והמן למשתה אשר תעשה 'מחר', שממהלך הישועה זהו מה שהותירו ממנו דתן ואבירים ל'מחרת', וכל חיותו וכוחו של המן הייתה מכח אותו בחי' המחר. לפיכך אסתר במהלך הישועה עבדה לתקן דבר זה. וכן מתפרש בישועת פורים (-ביום אחד' דקלקול שהתגלה בגזירת המן להרוג את כולם ביום אחד), בחינת 'דבר יום ביומו' האמור במן (שמות ט"ז ד). ומבואר נפלא שזהו מאחר שכל כוחו של המן היה במה שאיחרו דתן ואבירים את המן למחרת.

במדרש (אסתר רבה פרק ז) מבואר שהמן הפיל גורלות בתחילה על ימים, וכל יום ויום בא לפני הקב"ה ואמר שלא ראוי שתבוא בו הצרה לישראל. ולפיכך לא עלה ביד המן. ולאחמ"כ הפיל גורלות על חודשים, ונפל חודש אדר, שכל חודש אחר לא היה ראוי שתבוא בו הצרה. ומוסיף שכאשר נפל בחודש אדר, שמח, אמר שזהו חודש שנפטר בו משה רבנו. ומסיים המדרש שלא ידע שבז' באדר מת, ובז' אדר נולד.

ומתבאר בדברי המדרש, שלא שייכת הגזירה מצד ה'ימים'. ולמדובר מתבאר שכאשר מדריגת 'דבר יום ביומו' היא כתיקונה, אין ביד המן לגזור על ישראל. וזהו משום שבירידת המן 'דבר יום ביומו' התגלה סוד הבטחון השלם בהקב"ה, לא להותיר דבר מיום לרעהו. ולעומת הנחש שמזונותיו מצויים לו תדיר. האדם מזונותיו ביד הקב"ה. וכאשר מדריגה זו שלימה, אזי 'בטוחים ישראל בהקב"ה שיעשה להם נס'. ואז אין כח כלל להמן לבוא ולגזור כנגד ישראל. שאין בידו להביא את ישראל לידי מבוכה, מצד הבטחון השלם של האדם

וכפי שדרשו חז"ל (שמות ב' י"ג ברש"י) 'כל מקום שנאמר 'ניצים' ו'ניצבים' אלו דתן ואבירים'. ובמה שזכו ישראל במדבר במן באר וענני כבוד, שענני הכבוד כנגד אהרן, מים ובאר כנגד מרים, ומן כנגד משה רבנו. ולפיכך במן, דתן ואבירים השאירו מן המן בחוץ, ונאמר ע"ז 'וירום תולעים ויבאש'. ובעומק - שהתפרדו מבני ישראל מאחר שלא יצאו על ידו ממצרים אלא על ידי פרעה. ולא ככל ישראל ישראל שיצאו מכוחו של משה רבנו.

ד. כח גזרתו של המן מכח דתן ואבירים שהותירו מן למחרת

ובעומק יותר. ידוע לכל שהמן שעמד בזמן מרדכי ואסתר בגזירתו כנגד ישראל, הוא עומד בהיפוך למן שירד לישראל במדבר. והנה בטעם הגזירה שנגזרה על ישראל נאמרו ב' טעמים. א. משום שהשתחוו לצלם, ב. מאחר שנהנו מסעודתו של אותו רשע. ונראה שההיפוך הגמור מסעודת הרשע, אלו בני ישראל בזמן אכילת המן, שהיו מופקעים מכל אכילה גשמית.

והדברים נפלאים, שאם לא היה נשאר מן המן שירד לישראל מכוחו של משה, אלא היה נשפע שפע מוחלט לכל ישראל, לא היה מקום להמן לגזור כליה לישראל מכח האכילה מסעודת הרשע. מאחר שקבעו ישראל את עצמם בבחינת הקדושה. אך מאחר שהגאולה נחסרה, ובני ישראל לא הושלמו בבחינה זו. לפיכך היה פתח להמן, הוא זרע עמלק לגזור לכלות את ישראל. וזהו מה שאמור 'צא הלחם בעמלק - מחר' (שמות י"ז ט'), וזהו מכח מה שהשאירו מן מיום שישי למחרת - בחי' המחר שבדבר, בבחי' הקלקול שבו.

להלחם ולהכותבישראל, זהו מכח מה שבתוך כלל ישראל עצמם, יש מקום של 'ניצים'. ומתוך כך יש אחיזה למריבה לעמלק לעמוד כנגד ישראל.

ואף המקום בו הייתה אחיזה לעמלק זהו במה שמפורש בקרא 'ויזנב בכך כל הנחשלים אחריך' (דברים כ"ה י"ח), אלו שהיו מחוץ לשלוש מחנות ששם היתה השראת השכינה [כהגדרה כללית]. ונחלקו רבותינו האם אלו נושאי פסל מיכה או המצורעים, ואך בהם יש לעמלק מקום להמשיך את מה שנפרד מה'אחד' שבישראל, שבהם אין לעמלק שליטה כלל. ודתן ואבירם חידשו מציאות, של שנים העומדים בתוך כלל ישראל, ומתוך המחנה עומדים מופרדים ניצים וניצבים כנגד משה, ומריבים עימו.

ובגזירת פורים באים לידי פועל ב' אחיזות אלו של עמלק בישראל, שכנגד נושאי פסל מיכה, שהיו נפרדים מישראל, נגזירה הגזירה משום שהשתחוו לצלם. ולעומת מה שחידשו דתן ואבירם, שיש לעמוד בתוך המחנה מופרדים לעצמם, נגזירה הגזירה משום שנהנו מסעודתו של אותו רשע. שסעודה היא דבר המצרף ומקרב, ש'גדולה לגימה שמקרב את הלבבות'^א, וישראל בסעודת הרשע הצטרפו בסעודה למציאות של רשע. וזהו מכח הפגם של דתן ואבירם. וכן נקרא המקום בו פגע עמלק בישראל - 'רפידים', שהוא מקום הפירוד. שכוח אחיזתו של עמלק בישראל הוא בנקודת הפירוד והמריבה, ולא כאשר הם בכלל אחד. בלשון פשוטה: הם אומנם בתוך המחנה אבל מביאים לבחי' הקלקול מחוץ למחנה.

בהקב"ה. ואף מה שאמר פרעה על ישראל (לדתן ואבירם) 'נבוכים הם בארץ', זהו קודם ירידת המן, שטרם התגלה הבטחון השלם בהקב"ה. זהו מה מאחר שדתן ואבירם פגמו בבטחון זה, שהותירו למחרת, ונחסרו ממדריגת 'דבר יום ביומו'. וזהו שורש לחוסר הבטחון בהקב"ה שתהא תשועה מהצרה. ובעומק זהו הפתח לגזירת המן, שהביאה לידי 'והעיר שושן נבוכה'. וכאמור שפרעה אמר אך לדתן ואבירם ש'נבוכים הם בארץ', אך כלפי ישראל שנושעו מיד משה, ומכוחו ירד להם המן, הם שלמים בבחינה זו של הבטחון בהקב"ה.

וכאמור שכוחו של עמלק הוא במלחמה 'מחר', אך כל יום ליומו אין כוחו של עמלק, וע"ז נאמר 'ברוך ה' יום יום' שבטוח בה' שיזמין לו מה שצריך לו ולא דואג על אכילת מחר. והמלחמה של ישראל כנגד עמלק זה על ה'מחר', שעמלק מנסה לערער היום את הבטחון של מחר. וזהו שכוחו של המן היה בחודשים, שבחודש הוא כולל הן את היום והן את האתמול והמחר.

ולהמבואר מתחוויר שפיר מה שכאשר באה הישועה בקריעת ים, ויצאו ישראל מידי המבוכה כאשר 'סגר עליהם המדבר'. אומר הקב"ה למשה 'כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם' (שמות י"ד ג'). שהישועה היא במה שגברה האחיזה בבחינת ה'היום', וגברו עליהם בזה. נקבע נצחון זה להיות לעולם.

ה. דתן ואבירם יוצרים מציאות של פירוד בתוך בני ישראל

ונבוא להתבונן בעומק הדברים. איתא בחז"ל 'כל מקום שנאמר ניצים ונצבים אינו אלא דתן ואבירם'. ונראה שכוחו של עמלק

^א כמו שרואים שיש דין 'זימון' בסעודה שהוא עניני הצירוף.

ו. נקודת הישועה מתחילה ממקום הצרה

ולפי זה נבוא להתבונן בעומק, שידועים דברי חז"ל (אסתר רבה פ"ו) ש'מרדכי בדורו כמשה בדורו'. וכעסו וקצפו של המן לגזור על ישראל התחיל כאשר 'מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה' (אסתר ג' ב'), ומתוך כך בא לגזור על כל היהודים, וכמפורש בקרא 'כי הגידו לו את עם מרדכי' (שם ו). והנה דתן ואבירם, שכאמור הם שורש האחיזה של המן לפרוע בישראל, רצו להרוג את משה רבנו כאשר הלשינו עליו לפרעה. ומשה ברח למדין וניצל, ושם מתגלה לו ה' בסנה, ומכח כך נשלח להושיע את ישראל שיצאו לקבל את התורה, וכמפורש בקרא 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה'. ונמצא שנסבב שגאולת מצרים תהא על ידי מה שהלשינו דתן ואבירם על משה. שמתוך הרדיפה באה הישועה וממנה מתן תורה, כמו שהתבאר.

והנה על דרך זה ממש נעשה בישועת פורים, שהתחלת ההצלה באה ממקום הגזירה, כאשר המן נפל על המיטה כרוצה לכובשה, ועל כן התעוררה עליו חמת המלך. שזהו מכוחו של המן.

ונבאר הדברים. הנה בגזירה נאמר ש'העיר שושן נבוכה', ולבסוף בזמן שנושעו נאמר 'והעיר שושן צהלה ושמחה'. וכאמור לעיל שתחילת עבודתנו בימי הפורים, מתענית אסתר (א"ג), על תפילת אסתר ונערותיה בזמן המבוכה, ומתוך כך באים לחוג את הצהלה והשמחה בישועה (י"ד-ט"ו). ושורש מהלך זה של ישועה הבאה בהיפוך הצרה. שמתגלה שהנקודה עצמה של הצרה, היא עצמה בכוחה להוות ישועה.

ז. גדר החילוק שבין גאולת מצרים לישועת פורים

ובעומק - יסוד זה חלוקה ישועת פורים מיציאת מצרים. שדתן ואבירם בזמן יציאת מצרים נשאר במצרים, ויציאתם הייתה מכח פרעה, ומאותו זמן ואילך דרכם הייתה במצה ומריבה. במה שלא היו שייכים לגאולת ישראל שע"י משה. ואומנם נושעו ישראל ולא התכלו מכח אותה פגימה בבחינת הבטחון שהעמידו דתן ואבירם, אך דתן ואבירם עצמם לא נאמר עליהם שנפלו מכח נקודת הצרה שלהם. ולעומת כן בישועת פורים, מתוך נקודת הגזירה נפל המן ונתלה, שמהלך הישועה היא בבחינת 'ונהפוך הוא'. שאופן הגאולה אינה לגלות את מידת הבטחון לבד [בבחי' הישועה לבד], אלא שבכח הגלות והצרה, המבוכה עצמה, היא תהא הישועה וגילוי הבטחון.

והיה כן בפועל בעניין בניין בית המקדש, שקודם הפורים לא היה ביד ישראל לעלות ולבנות בית המקדש. ולאחר הישועה בימי עזרא בנו את בית שני. שבאו לגילוי הגמור בישועת ה' והאמונה, עד שסיבת הגלות בעצמה התבטלה והפכה לישועה. וממנה עצמה נהיו מוכשרים הם לבנות בית המקדש.

ובלשון קצרה. גאולת מצרים מוציאה אותנו מידי הגלות והצרה, לידי גאולה וישועה. ואילו ישועת פורים הופכת את הגלות, בשורשה ויסודה של הצרה, לסיבת גאולה וישועה, המביאה לצהלה ושמחה. ומתוך כך מתחוויר מה שבפורים, אף ש'אכתי עבדי אחשוורוש אנן' (מגילה י"ד.), שייכים לנו להלל ולשבח על הישועה, כי בעומק מתגלה שסיבת הגלות גאולה היא.

מכח אהבתם, באים לקבל את התורה. ואומנם מתגלה בפועל בימי הפורים, אך הרצון והאהבה הינם למפרע, מתחילה. וזהו עבודת השמחה והצחוק שבימים אלו.

י. ביאור מה שיום כיפורים כפורים

ויש לנו בדברים אלו אחיזה בדברי חז"ל הנודעים שיום כיפורים הוא כיום הפורים. ונתבונן בעומק, ישנם ב' אופנים בתורה להחיל כח מכאן ולמפרע, האחד הוא דין עקירת נדר למפרע על ידי שאילה לחכם. והב' הוא על ידי תשובה, שבעבודת התשובה הופכת את העוונות לזכויות. ובזה משתייכים יום הכיפורים ויום הפורים זל"ז - כשם שבעבודת התשובה מיראה, נעקרות הזדונות למפרע והופכים לשגגות. בפורים מתגלית קבלת התורה למפרע, שנעשתה ברצון ואהבה, ומתגלית כאן בחי' תשובה מאהבה המהפכת את הזדונות לזכויות, בחי' אהבה.

ותוספת המעלה שיש בפורים מיום כיפורים, שבתשובת יום הכיפורים מידת הלמפרע היא בעקירת מה שהיה מעיקרא, לגלות שאין העוונות בזדון אלא בשגגה. ואילו בעבודת פורים זקוקים לחידוש חלות למפרע, להעמיד שהייתה קבלה מעיקרא, שמתגלה שלמפרע היה דעת ורצון.

וביתר עומק הנה מבואר שהעושה תשובה מיראה נהפכים לו זדונות לשגגות, וקבלת תורה בהר סיני היה מתוך יראה, וכאמור 'למען תלמדו ליראה אותי כל הימים' (דברים ד'). והרי שהיא עקירה למפרע של דעת החטא, שיסוד ההבדל בין זדון לשוגג זה כלפי הדעת שבחטא. ולעומת יום הפורים שהייתה בה תשובה מאהבה, לכך מתחדש פעולת זכות.

ח. ענין ישועת פורים - הגילוי לעין כל, שהצרה עצמה גאולה היא!

ונבוא להעמיק בשורשי הדברים, ביסוד ההבדל בין גאולה מן הגלות, לגאולה הבאה מתוך הגלות. ובעומק זהו יסוד הצחוק שמתחדש בעבודת הפורים. כי ההפתעה יוצרת צחוק.

ונסביר: כאשר ישנה צרה וגזירה על ישראל, וניצלים הימנה. הרי שיש כאן הצלה, ובאים לידי שמחה על כך שניצלו מן הצרה. כלומר השמחה היא על מכאן ולהבא, על שנפסקה הגזירה ובא לידי הצלה. אך כאשר אדם היה בגלות וצרה, ומתגלה לו שהמקום עצמו שעמד בו, והיה נראה כצרה וגזרה, היא עצמה נהפכה להיות סיבת הצלתו. הרי שבא לידי צחוק, מן ההסתר במקום בו עמד, שמתגלה שהוא מקום של גאולה חילוף מקום של גלות. שהשמחה היא גם מכאן ולמפרע ולא אך על להבא.

והרי שעבודת הימים אינה בריבוי שמחה לעצמה, במקום של עכשיו. אלא היא שמחה בבחינת 'צחוק', שמחה בעצמותה של הצרה.

ט. קבלת התורה בפורים היא קבלה מכאן ולמפרע

ונראה ללמוד לאור הדברים בדברי הגמ' (שבת פ"ח.), שקבלת התורה הייתה כאשר כפה עליהם הר כגיגית. ובישועת פורים 'הדר קיבלוה מאהבה'. ומקשים הראשונים, שלפי"ז שממתן תורה ועד פורים לא היה בחי' של תורה מרצון רק מאונס, והרי מאונס זה לא קבלה, וא"כ יוצא שאין קבלת תורה כלל ועיקר - היעלה על הדעת?! ולהאמור מתבאר נפלא, שיש בישועת פורים קבלת התורה למפרע, שמתגלה שישראל רוצים מצד עצמם,

ממנו מות תמות', וגורש מגן עדן שלא יאכל מעץ החיים. ולכך תשובת אותו חטא, לא סגני לעקור מה שפגם באכילה מעץ הדעת, מפני שעדיין נחסר את אכילת עץ החיים. ולכך יסוד התשובה הוא בב' פנים, לעקור את אכילת עץ הדעת, ולהחיל למפרע את שכביכול אכל מעץ החיים, להשתייך לחיים של 'יום שכולו טוב יום שכולו ארוך'. ומתקיים כן בדין הפורים ש'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע וכו' (מגילה ז:), שבזה עוקר את הדעת שלו, ומשרש מקרבו את השייכות למה שאכל מעץ הדעת, בחי' ה'ידע' דקלקול. ואילו האחיזה בחיי עולם, מתקיים במה שקיבלו עליהם מרצון ומאהבה את התורה- תורת חיים, וחשובה קבלת כקבלה מכאן ולמפרע. ומתבאר שחל למפרע עוד קודם למתן תורה, מיום שישי של מעשה בראשית. וזהו עומק מה שדרשו בגמ' (מגילה ט"ז): 'ליהודים הייתה אורה' זו תורה. שהיא קבלת התורה במתן תורה, ויסודה בחיי עולם שהתגלו בששת ימי בראשית, בפירות עץ החיים. ורמוז כן במה שדרשו חז"ל מה שאמור בקרא 'יום השישי ויכולו השמים והארץ וכל צבאם', שנאמר 'השישי' לרמז שתנאי התנה הקב"ה עם כל מעשה בראשית, שמתקיימים אך אם יקבלו ישראל עליהם את התורה. והרי שקיום מעשה בראשית זה בקבלה השלימה והגמורה של ישראל את התורה. והושלמה קבלת בימי הפורים, במה שקיבלו עליהם למפרע את התורה ברצון ואהבה, והושלם בזה מה שנחסר ביום השישי למעשה בראשית.

הוסבר עד השתא ענין השמחה והצחוק וכעת נבוא לבאר את ענין הששון.

וכדברי רבותינו שבתשובה מאהבה נהפכים לו עוונות לזכויות.

ויש להוסיף בזה, שהנה בהפרת נדרים ישנם ב' בחינות אלו של מכאן ולהבא ומכאן ולמפרע. שחכם מתיר על ידי שאילה, שעוקר את הנדר מכאן ולמפרע. ואילו בעל כוחו להפר, והפרתו היא מכאן ולהבא ולא למפרע. ואף שם 'פורים' רמוז בו עניין ההפרה [שורש 'פר']. ולהמבואר עניין ההפרה שבפורים זהו אינו מדין בעל המפר מכאן ולהבא. אלא כחכם העוקר מכאן ולמפרע.

יא. ישועת פורים משייכת את ישראל לאכילת עץ החיים למפרע

ונבוא להתבונן מתוך הבנת דברים אלו בשורש דברי הגמ' (חולין קלט:): שהמן מן התורה מקרא דחטא עץ הדעת 'המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכול ממנו אכלת', שכוחו מן האכילה ומכח זה יש בידו לגזור על ישראל שאכלו מסעודת אותו רשע, שבא מכח האכילה שמעץ הדעת, שלא היה לאדם הראשון לאכול. והנה תשובת אותו חטא מכאן ולהבא יסודו לשרש את אכילת עץ הדעת. ואילו יסוד ישועת פורים, שהיא לעקור את סיבת הפורענות ולהחיל דעת רצון ואהבה למפרע, זהו לקבוע שאכל מעץ החיים. ונבאר הדברים.

אילו אדם הראשון היה אוכל מעץ החיים, אזי היה חי לעולם, ולא היה מתקיים בו 'ביום אכלך ממנו מות תמות' (בראשית ב' י"ז), מפני שהיה חי חיי עולם, והיה בא ליום שכולו טוב יום שכולו ארוך. ואילו כשאכל מעץ הדעת, נגזירה עליו גזירת מיתה, וחל עליו 'ביום אכלך

לתוך שער הנ'. ועניינו הוא תיקונם באופן של עקירה למפרע. וזהו לעומת נ' שערי בינה שנבראו בעולם (ר"ה כ"א): שנאמר 'ולבבו יבין ושב ורפא לו' (ישעיה ו' י'), והרי ששייכת הבינה לעניין התשובה, שיסוד התשובה היא בכח הבינה. והנה במצרים מבואר ברבותינו שירדו ישראל למ"ט שערי טומאה, ונגאלו. ובפשטות גאולתם שייכת לשערי התשובה, ואלו שערי בינה כמבואר. אך אין בזה תיקון גמור, מצד האמור שאין התיקון מכאן ולמפרע אלא מכאן ולהבא (ושם נשאר דתן ואבירם ומכוחם כל ההליכה במדבר כדלעיל). אך גאולת פורים, שבאו המן ובניו לידי כליה, ואופן הישועה היה באופן של 'ונהפוך הוא', בגילוי שסיבת הגלות בא לידי גאולה. בא תיקון מידת התשובה לידי שלימות, בהשגת שער הנ', הוא שער התיקון השלם בביטול סיבת הגלות מעיקרא.

וזהו שמעבודת היום לבוא לידי 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי' (מגילה ז:), לתת אחיזה בדעתנו באופן של למעלה מהדעת במה שמהמן עצמו באים לידי טוב. ובשורש הדבר בא לידי כך שמבואר בגמ' (גיטין נ"ז:): 'שמבני בניו של המן לומדים תורה בבני ברק' ו'בני ברק' גימ' 'השטן', ותוכן הדבר שמתוך המן יש בעומקו ושורשו סיבת הטוב, ואחיזה בחיי עולם.

יג. בפורים מתגלה שאין כלל

מציאות רע

מבואר בגמ' (יומא כ.). ששס"ד יום יש לשטן רשות להשטין, ויום אחד בשנה אין לו רשות להשטין, הוא יום כיפור. שהוא יומו של הקב"ה ממש. ובפורים - נראה לומר להמבואר - שאין ההגדרה שאין לו רשות להשטין, אלא שאין לו כח להשטין כלל, כיון שמהשטן עצמו נפעל

יב. עניין הששון שבפורים

ונבאר בשורש הששון שמתחדש בימי הפורים, וכמופרש בקרא (אסתר ח' ט"ז) 'ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר'. ד'ששון' אותיות 'ששון', ואף אסתר נקראת 'שושנה'. וביאור הדברים, שהנה אדם הראשון יצירתו ביום שישי. ועוד יום שישי הוא ו' בסיון. ואלו הימים שבהם נקבעה מהותו ומציאותו של אדם בעולם. ובו היה על האדם הראשון ועל ישראל לבחור ולהשתייך למציאות ה'חיי עולם', והיינו פירות עץ החיים. ואומנם, אדם הראשון באכילה מעץ הדעת, נחסר מההשתייכות זו לחיים. וביום השישי השני, אחזו ישראל בתורה. והנה נאמר במדרש (שמות ל"ב א') 'זירא העם כי בושש משה לבוא', שראו ישראל ש'בא שש', היינו שעברו שש שעות ולא בא, והיה בזה עקירה ממה שהאמינו בו. וחזרו ונפלו להכין לבחינת החיסרון שבאכילה מעץ הדעת.

ובאו הדברים לידי תיקון בישועת פורים. והיא שורש ה'ששון', הוא תיקון מידת ה'שש', ששה ונתקנה למפרע. ועוד רמוז ב'ששון' ה'ז' והוא ו' סיון יום קבלת התורה. ובנ' רמוז מה שנתלה המן בעץ גובה נ' אמה, והיינו הישועה שבדרך הנפילה עצמה. ובזה באה המידה השישית לידי תיקון הגמור, הוא תיקון מכאן ולמפרע.

ועוד נראה לבאר בעומק, שעוד רמוז במידת הששון, אופן התיקון והתשובה הגמור. והיינו הבאת בחינת ה'שש' על ידי קבלת התורה הרמוזה בו' כתיקונה. באים לידי שלימות שער הנ'. וביאור הדבר, שמ"ט שערי תשובה, על מ"ט שערי טומאה פועלים תשובה מכאן ולהבא. ושלימות מידת התשובה, היא הכניסה

הוא ביין, ומבואר בגמ' (יומא ע"ו): שיש בו הבחנה שלצדיקים יש בו הבחנה של טוב, ויש בו הבחנה של רע. ו'זכה משמחו, לא זכה משממו'. ושיממון זה שורשו 'תוהו ובוהו', שפירש"י 'תוהו - תוהו על שיממון שבה'. והרי שהיין כאשר אינו על צד התיקון, יש בו מידת החורבן להחזיר כל העולם לתוהו. ושייך אם כן למעשה בראשית, שתנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית שאם לא יקבלו ישראל את התורה עליהם, יחזור העולם לתוהו ובוהו. וחזרה הגזירה על ידי המן, ומפורש בקרא שהיה זה ע"י משתה 'והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה'. והרי שהשתייכה הגזרה לשתייתם, והיינו שהיה זה שתיה במידת הקלקול, המחזירה את העולם לתוהו ובוהו, בחי' 'משממו'. אך כאשר אסתר עושה את המשתה, הרי שבאה השתייה בבחינה הטובה והכשרה, מתקיים 'זכה משמחו'. ובאים לידי 'והעיר שושן צהלה ושמחה'.

ויש להוסיף בזה, שהיין שבצד הקלקול מביא לידי שממון, כאשר בא בצד התיקון מביא שמחה. שלעומת שורש 'שמם' בא שורש 'שמח', והוא צד ההיפוך של מה שבגלות מצרים 'מתו אחד מתמשה', וזהו כאשר ישראל בגלותם. אך בישועתם השלימה, נהפך ה'חמשה' ל'שמחה', שמחה פנימית שבעצם השממון עצמו, שהיא שמחה מכאן ומפרע.

טו. תיקון מששת ימי בראשית

ויתבאר דרשת הגמ' (ברכות ל"ד): 'יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית'. וזהו היין שהיה קודם פגימת חטא אדם הראשון. וכאמור שתיקון החטא שעל ידי פורים, שורשו תיקון למפרע וכמציאות העולם שקודם החטא. שייך שלאחר החטא, יש בו שמחה מכאן ולהבא

טוב, שמתגלה שאינו רע בתכלית אלא טוב. ורמוז הדבר במה שאומרים בפיוט 'חד גדיא' 'אתא קוב"ה ושחט ליה למלאך המות' והוא השטן. ועומדים רבותינו שלכאורה היה סגי בעיקור בנחירה, ומפני מה הוזקק לשוחטו דייקא. ומבארים שהשחיטה הופכת אותו למה שיכול לבוא לידי קדושה. וקדושה זו היא באה ומתגלה בישועת פורים.

ובזה יש לנו אחיזה בעומק נוסף - במה שמבואר לעיל שמלחמתו של עמלק היא על בחינת ה'מחר', ולעומת בחינת הקדושה שהיא במידת 'דבר יום ביומו'. שאם יש כח לעקור דבר למפרע, אין משמעות בין יום האתמול ליום המחר, שממחר אפשר וניתן לפעול במה שאירע אתמול. וזה סוד ושורש 'דבר יום ביומו', שמכל יום ניתן לפעול הן לאותו יום, והן לימים שלפניו ואחריו. ולפיכך אין היום חשוב כמחר לגבי אתמול. וחשוב הכל כ'יום שכולו ארוך', וזהו סוד ועומק ה'חיי עולם'. ולעומת עמלק שבא לחלק ולחדש את בחינת ה'מחר', שיש כח במחר שאין להיום, ואין היום את מה שיש במחר.

יד. ביאור מה שפורים אינו בטל לעתיד לבוא - משתה ושמחה

איתא בחז"ל (משלי רבה פ"ט) לעתיד לבוא כל המועדים בטלים מלבד פורים. ולהאמור מחוור שמה שפורים אינו בטל משום שלא שייך מציאות של לעתיד לבוא - כי העתיד לבוא הוא כבר היום, כיון שאין יסוד להבדל הזמנים שבין הזמן הזה לזמן העתיד לבוא. וכאמור שהוא מבטל את הפירוד ומידת ה'מחר', אלא הכל מתאחד יחדיו.

וזוהי הגדרת חיוב משתה ושמחה. דמשתה

שמעולם לא היה בו חטא. שלעומת מה שבכל השנה יש לאדם בחירה בין טוב לרע. וביום כיפור אין רשות כלל לשטן, ויש בו מחילת עוונות מצד התשובה. אך זוהי תשובה מאותו מקום בו היה החטא. אך תשובת פורים, שיסודה מאהבה ורצון, העוקרת את מציאות החטא משורשה. היא תשובה למעלה מן החטא. שמבטלת את מציאות החטא. וזה הפנמיות המכוונת בזה שאמרו חז"ל 'גדולה תשובה שמגיעה עד כסא הכבוד' (יומא פ"ו.), שבתשובת יום כיפור, זה 'עד ולא עד בכלל'. ואילו בפורים הרי"ז 'עד ועוד בכלל', שמסתלק את כל האחיזה של מידת הרע.

ומבואר ברבותינו במה שנאמר 'ויאבק איש עימו עד עלות השחר' (בראשית ל"ב כ"ה) שעלה אבק עד כסא הכבוד, ומכאן אין כסא הכבוד שלם ואין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק. והיא מחיית זכר עמלק שהתקיימה בפורים, ולפיכך באה התשובה עד כסא הכבוד שהתכסה באבק. וזהו מה שנאמר 'דמות תם חקוקה בכסא', ומהות התם בחי' שלם, מי שמעולם לא טעם עוון. וזהו שייך רק בתשובה העוקרת את החטא למפרע. היא התשובה של פורים.

והיא שלמות עבודת האדם שתכלית להשלים צורת וקומת אדם שבו. והיא השלימות כאשר אין טעם חטא כלל ועיקר. כי אדם שנופל ממנו בחי' הא' נהיה דם וזוהי גזירת פורים להשמיד וכו' ונהיה תיקון ע"י הוספת הא' לבחי' הדם ונהיה בחי' שלימות והוא הנאמר דמות תם חקוקה בכסא.

ויתבאר עוד מה שמוכח בגמ' ששאל המן את התינוקות שיצאו מבית המדרש מה למדו, ואמרו לו 'עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא

בלבד. וזהו תיקון מידת ה'שש', חלף מה שחטא אדם הראשון ביום השישי, וחטאו ישראל כאשר 'בושש משה לבוא' (שמות ל"ב א') בשעה השישית. כאשר הדברים באים לידי תיקון, היין במדרגת 'יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית'. וזוהי מידת ה'ששון' שזכו ישראל בישועת פורים.

בעומק - יין שלא משומר בענביו מששת ימי בראשית יש בו בחי' הבונה עולמות ומחריבן בחי' שממון. ובתיקונו 'שמח'. ובזמן גלות מצרים היה בחי' 'וחמשים' אחד חלקי חמש, חמש אותיות שמח בתיקונו. מעיקרא היה בחי' מלחמה 'חמושים מזוינים' כי היא בחי' השממון שנהיתה במכת חושך ומי שנשאר חלה בו שמחה מכאן ולהבא. וזה ביין ותשובה בחי' מכאן ולהבא - וזה מה שיש בחז"ל מ"ד שעץ שאכל ממנו אדה"ר גפן היה היפך היין המשומר בענביו כו'. מששת ימי בראשית אותה בחי' שש שהיה בה חטא עליו נא' ששון ושמחה בחי' שש דתיקון. כי היין של פורים הוא מבחי' שקודם החטא, בחי' מכאן ולמפרע יין שמעולם לא נגעה בו מידת חטא. וזה הפנימיות המכוונת שהתגלתה אחרי זה בחטא העגל שהיה שם בחי' בושש משה ועי"ז חטאו כי השש היה בבחי' קלקול, ולכן בפורים יש בחי' שיש שימור ליין מהחסרון של ששת ימי בראשית והוא מביא ששון ושמחה בחי' שש של תיקון מכאן ולמפרע.

טז. התיקון הוא לשוב למקום שמעולם לא היה בו חטא

ובהבנת הדברים בנפש האדם נראה, שיש בפורים בחינה של כניסה למקום פנימי

² שורש ש"מ' דשממון נהיה ש"מ'ח'.

ועוקר כל מציאות החטא, זהו מציאות העתיד לבוא, שבטל שם כל מציאות החטא.

איתא בחז"ל 'עתידי משיח צדקנו להחזיר כנסת ישראל בתשובה ואפילו את הצדיקים'. ולכאורה יש לעמוד מה המשמעות להחזיר בתשובה את הצדיקים. והלא 'אם ראית צדיק שחטא בלילה אל תהרהר אחריו ביום שוודאי עשה תשובה'. ולהמבואר אף שצדיקים עושים תשובה, תשובתם הינה מכאן ולהבא, אך נשארי במציאות של חטא. ומשיח צדקנו מחזירים למקום שלא שייך כלל למציאות החטא. וקניית מדרגה זו בשלמות היא לעתיד לבוא, בו מתגלה שאין כלל מציאות רע. וזוהי יסוד ההבדל שבין תשובת יום כיפורים וכמבואר, לבין תשובת יום הפורים, וככל הנ"ל.

בעומק לפי הנ"ל על בחי' מתן תורה: משה רבינו במתן תורה [ששלימותו ביו"כ אחרי הסליחה] מגלה את התשובה מכאן ולהבא היא חטא ואינו כי התכפר. אולם מרדכי מגלה את מדריגת התשובה מכאן ולמפרע ולא רק שאינו אלא שלא היה כלל ועיקר.

שנזכה בס"ד כל אחד מאיתנו מלבד הקיום לדינא במצוות היום, לגלות את העומק הפנימי שבנפש, שמעולם אין שם חטא. וככל שנמצא לגלות את זה בנפש ולהאיר לשאר ימים. כן נזכה לקיים בשלמות את רצון הבורא יתברך שמו. ולהיגאל במהרה בימינו, היום. אמן.

פורים 028 זכר לגאולה תענית אסתר תשע"ב

יקום' (ישעיה ח' י'), ועוד שם. והרי - שנפילתו מתחילה מלימוד תורתם של תינוקות של בית רבן, שמציאותם ומעלתם במה שלא טעמו טעם חטא מעולם. ומתוך אותו מקום בבחי' הנפש נפל המן. ואחזו ישראל בכללם לאחוז באותה מידה, ובאו לידי תשובה מאהבה, לאותו מקום בנפש שלהם העוקר למפרע ומביאם לידי צורת 'תם'. היא מציאות האדם קודם החטא.

וזהו שורש הצחוק, שאדם מגיע לדרגה ומעלה שרואה בתוך החטא והעוון, את נקודת התשובה המביאה את נקודת החטא לידי זכות. ולעומת עבודת האדם כל השנה המוטל עליו לעשות מצוות, ותשובה מכאן ולהבא כאשר חוטא. אך אינו עוקר ומשרש את מציאות החטא מעיקרו. אך בפורים עולה האדם למקום שמעולם לא היה בו חטא. מפני שאין מציאות של חטא, שאף הוא שורשו זכות.

וזהו מה ש'כל הפושט יד נותנים לו', ומשום שהאדם כאשר חוטא נאמר עליו 'ותשת עלי כפכה' (תהילים קל"ט ה'), שכף יד הפוכה היא משפילה ומורידה. ובזמן התיקון והתשובה מתהפכת היד כלפי מעלה, והרי היא כלי קיבול. ולפיכך בפורים ונהפוך הוא בחי' כפכה כל הפושט יד - כף - נותנים לו. מה שהיה הבחנה של כף תחתונה ותשת עלי כפכה נהיה בחי' כף הדמיון בחי' אדמה לעליון ששם אין את עניני החטא.

ולהמבואר זהו מה שאין פורים מתבטל לעתיד לבוא. שכל המועדים חלים על פגם ותיקון. שבאו לידי גאולה ממצב גלות הקיים ועומד. ומציאות זו בטילה לעתיד לבוא, מצד שלא שייך שם מציאות של פגם. ורק פורים המביא את האדם למדרגת התיקון המסלק

קול הלשון

073.295.1245 ♦ 605-313-6660 2 » 4 » 12

1

בלבבי משכן
אבנה

2

ארבעת היסודות

3

סדרת "דע את"

4

התבודדות

5

תפילה

6

ספרי קודש

7

דרשות

8

פרשת השבוע

9

מועדי השנה

10 « תורה, גמרא ושולחן ערוך
11 « אנציקלופדיית בלבבי משכן אבנה
12 « אוצר אותיות
13 « ליקוט צורת אדם ועבודתו

לאזנה לשיעורי שמע 'תיקון כח השמחה'

במערכת קול הלשון לחייג לטל'

ישראל: 073-295-1245 ♦ 605-313-6660 USA

ומקיימים: כוכבית [*] סולמית [#] < 223545

[סדרת 'תיקון כל השמחה'] < סולמית [#] < הקש 2

הפצה אברומוביץ

משלוח ברחבי העולם

03.578.2270

הפצת ספרי קודש • רח' דוד 2, ירושלים

02.623.0294

ספרי אברומוביץ • רח' קוטלר 5, בני ברק

03.579.3829

ספרי מאה שערים • רח' מאה שערים 15, ירושלים

02.502.2567

USA DISTRIBUTORS
718.871.6652